

ובחרת בחיים

התלהבות ושמחה

"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך"

אם האב יבחר בעבודת ד' יתברך מתוך חיות ולהט קודש, אזי גם זרעו אחריו יעבדו את ד' בדרכו הזאת.

יש אנשים שתוהים כיצד ייתכן שאף על פי שהם עצמם שומרי תורה ומצוות, בכל זאת סרו בניהם מדרך הישר ובעטו במסורת אבות. התשובה על כך היא, שהואיל והם קיימו את המצוות כמצוות אנשים מלומדה, ופעמים רבות היו עושים זאת כאילו כפאוס לקיים את המצוות, ללא חיות וללא התלהבות, התדרדרו הבנים עד עזיבת התורה והמצוות לחלוטין.

לעומת זאת, אלו שראו אצל אבותיהם עבודת ד' מתוך חיות ושמחה, נתפסו גם הם בה מתוך אהבה ורצון, והמשיכו כך לאורך ימי חייהם.

(ש' סיימון / אפקט האבוקדו, עמ' 29 - 30)

אב ואם בישראל! אם יש את נפשכם לחנך את בניכם, את נחלת ד' שלכם, ליהודים בתוך הסביבה והאווירה החומרית המחשיבה רק את החומריות, את אגירת ההון ובזבוזו לתענוגים, עליכם לחנך אותם בדאגה יתרה לשאיפה לרכוש ידיעות ולשמחה בהכרה רוחנית.

עליכם ללמד אותם, **שעתידים נמצא רק במקור החיים של תורת ישראל וחכמתו**, על כן ישו ממונו בשמחה ובהתלהבות וייהנו ממנו הנאה רוחנית. אם לא תשרישו בהם את התודעה הזאת, לא תצליחו לחנך אותם לתורה ולמצוות.

(רבי שמשון רפאל הירש / יסודות החינוך א, עמ' קה)

שמח בחור בילדותך

לא שייך להצליח בחינוך מתוך כפייה.

אפילו בענייני גשמיות ידוע שאם מכריחים את הילד לאכול, או שהוא מרגיש שרימו אותו והכניסו לתוך פיו בהיסח הדעת, דבר זה גורם לו לשנוא את האוכל, ולרצות לעשות דווקא להיפך, אבל אם לא דוחקים בו שיאכל, אזי הוא מעצמו אוכל לשובע.

ולכן יש לחנך בחכמה ולא בכפייה. כך למשל, אם יש ילד שאינו רוצה ללמוד, אין להכריח אותו בכפייה לזה, אלא לחפש ולמצוא דרכים להאהיב עליו את הלימוד, והעצה היא לפתות אותו בדברים המושכים את לבו, ילד קטן נותנים לו מיני מתיקה, וילד גדול יותר נותנים לו פרסים אחרים שמושכים את לבו, ואמנם בתחילה ילמד שלא לשמה, אבל במשך הזמן יגדל ויקבל את הטעם בלימוד עד שייחנה גם מן הלימוד עצמו.

(הרב גרשון אדלשטיין שליט"א / דרכי החינוך 147 פסח התשע"ד)

אי אפשר לחנך נערים ונערות צעירים נגד תכונות נפשם, ואי אפשר לכבוש את תכונות הנער בכוח ובחזקה. אף מי שמצליח בכך כביכול, לא חינוך את הנער אלא הפחיד אותו ואיים עליו, וזה לא נקרא חינוך.

תכונות של נער צעיר היא **"שמח בחור בילדותך והלון בדרכי ליבך"**. עיקר עבודת החינוך היא בתיקון המידות ולא בכבישתן, להפוך את ה"שמח בחור בילדותך" לשמחה של חדרות היצירה של בניין הנער.

מסיבה זו יש חשיבות עצומה להשקעתם של המחנכים בנתינת **טעם וסיפוק** בלימוד, בתפילה ובמוסר, ולהטעים את התלמידים בשמחת התורה והמצוות ובמתיקותם.

(דברי הרב דוד כהן שליט"א / "חונך לנער", גיליון "אבן פינה", בנות בית יעקב "בתי", עמ' 11)

זכות או חובה?

יש להנחיל לדור הבא את הערך של יקרת המצוות.

בשמחת בר המצווה של נכדו של הרב יעקב הרמן, תמהה אימו של חתן הבר מצווה, הרבנית הלטובסקי תחי', לראותו שומט כתפיו ומצטנף במקומו בחוסר נוחות. בעודה תוהה לפשר הדבר, הגיעו לאוזניה קולותיהם של הדורשים בפני המסובים:

"מהיום אתה בר עונשין!" רעם קולו של האחד; "מהיום אתה מחויב בעול תר"ג המצוות!" הזכיר האחר. האם החלה לחוש כי אף כתפיה שחות מכובד העול הנורא הזה...

עד שנטל רבי משה פיינשטיין זצ"ל אף הוא את רשות הדיבור ופנה אל הנער: "מהיום אתה רשאי לעלות לתורה! מהיום אתה זכאי להצטרף למניין! מהיום אתה צובר זכויות על מצוותיך!"

הזדקף העלם, ופניו נהרו.

האופן שבו מגישים את המנחה, כעול או כנועם, כחובה או כזכות, כמטרד או כ"אשריך וטוב לך", הוא היוצר את ההבדל בין **"בחרת בחיים"** ובין... **"ובחרת מהם!** מחנכים והורים, היהירו באופן ההגשה!

(ש' סיימון / אפקט האבוקדו, עמ' 28 - 29)

בניו של הגאון רבי שלמה זלמן אורבך זצ"ל סיפרו, שאביהם לא נהג לדבר איתם על שקידה ועל עמל התורה.

הם ראו את שמחתו בלימודו, את כמיהתו אליו, אל נועם ההליכות סביבו; הם התרשמו מהארת הפנים, מהסבלנות ומשאר המידות הנפלאות שהתורה מקנה למקיימיה, ובאופן טבעי רצו לחיות כך בעצמם.

(ש' סיימון / אפקט האבוקדו, עמ' 29)